

SITUATA ME TË DREJTAT E NJERIUT – RAPORT MUJOR

SHTATOR

20
25

SITUATA ME TË DREJTAT E NJERIUT – RAPORT MUJOR

Kjo botim u financua nga Bashkimi Evropian. Përmbajtja e tij është përgjegjësi e vetme e Komitetit të Helsinkit për të Drejtat e Njeriut në Shkup dhe nuk pasqyron domosdoshmërisht pikëpamjet e Bashkimit Evropian.

Funded by
the European Union

Фундаменталните човекови права
на прво место. Актарски придонес
за владеење на правото

Содржината на овој продукт е единствена одговорност на Хелсиншкиот комитет за човекови права и на никаков начин не може да се смета дека ги одразува гледиштата на Европската Унија.

PËRMBAJTJA

01

Hyrje

02

Gjuha e urrejtjes

03

Veprat nga urrejtja

04

**Institucione të
mbyllura**

05

**Ndihmë juridike
falas**

HYRJE

Në fillim të muajit shtator, Komiteti i Helsinkit për të Drejtat e Njeriut, në partneritet me Rrjetin Kombëtar kundër Dhunës ndaj Grave dhe Dhunës në Familje "Zëri kundër dhunës", dhe në bashkëpunim me Ministrinë e Drejtësisë, Këshillin e Prokurorëve Publikë, Prokurorinë Publike të Republikës së Maqedonisë së Veriut, Këshillin Gjyqësor, Ministrinë e Punëve të Brendshme dhe Ministrinë e Politikës Sociale, Demografisë dhe Rinisë, filloi zbatimin e projektit „Observatori për femicide – parandalimi dhe monitorimi i femicideve dhe tentativave për femicide në Maqedoninë e Veriut“.

Në takimin e parë të punës, u konkludua se angazhimi i përbashkët dhe bashkëpunimi aktiv do të kontribuojnë në monitorimin më efikas të rasteve dhe krijimin e politikave për mbrojtje dhe parandalim më të mirë të dhunës në baza gjinore.

Rrjeti për Mbrojtje nga Diskriminimi dhe Platforma për Barazi Gjinore reaguesh për ndaj faktit që Ministria e Arsimit dhe Shkencës miratoi një Rregullore të re mbi mënyrën e raportimit dhe mbrojtjes së një nxënësi viktimë të çdo forme dhune, abuzimi dhe neglizhence. Sipas këtyre dy platformave, Rregullorja e re përfaqëson një regres të drejtpërdrejtë të përpjekjeve të investuara në vitin 2019 dhe 2020, kur, me mbështetjen e ekspertëve dhe shoqërisë civile, u zhvillua një udhëzues në përputhje me standardet evropiane dhe detyrimet ndërkombëtare të vendit.

Në vend që të ofrojë mbrojtje të vërtetë, Rregullorja i privon shkollat nga mundësia për të njohur motivet pas dhunës dhe për të marrë masa efektive parandaluese, duke e lënë të gjithë sistemin të verbër ndaj formave më të zakonshme të diskriminimit dhe dhunës.

HYRJE

rjeti për Mbrojtje nga Diskriminimi dhe Platforma për Barazi Gjinore i kanë kërkuar Ministrisë së Arsimit dhe Shkencës të rishikojë Rregulloren, në mënyrë që të njihen dhuna me bazë gjinore, dhuna e urrejtjes, stereotipet gjinore dhe diskriminimi ndaj komuniteteve të marginalizuara.

Platforma për Barazi Gjinore reagoi ashpër, duke pretenduar se vrasja e gruas (femicidit) në Veles është provë e qëndrimit injorant të autoriteteve ndaj dhunës.

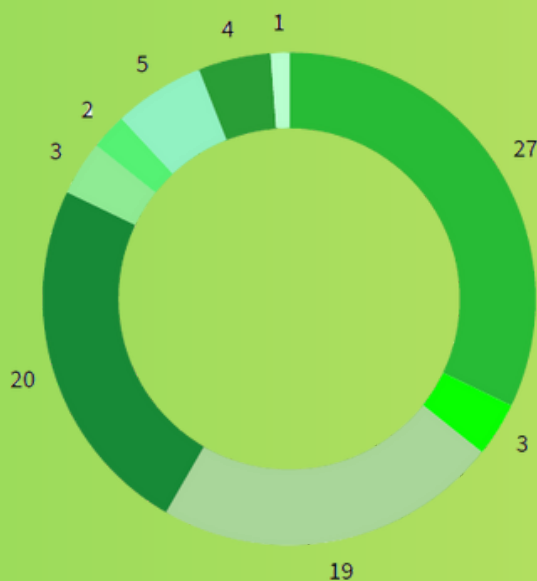
Më 15 shtator të vitit 2025, në Veles ndodhi një vrasje e dyfishtë: një burrë 39-vjeçar nga Shkupi sulmoi ish-partneren e tij (31 vjeç) dhe babanë e saj me thikë, dhe më pas kreu vetëvrasje. Sipas mediave, rasti ishte i njohur për policinë e Velesit sepse viktimat e kishte denoncuar më parë atë për dhunë dhe kërcënime kundër jetës së saj. Edhe pse kundër tij u lëshua një urdhër ndalimi dhe çështja gjyqësore për "rrezikim të sigurisë" dhe "lëndim trupor" përfundoi së fundmi, institucionet dështuan ta mbronin viktimën.

Kjo tragjedi është një tjetër shembull i femicidit. Maqedonia e Veriut ndryshoi dispozitat e Kodit Penal në vitin 2023 dhe për herë të parë përcaktoi dhe kriminalizoi në mënyrë specifike femicidin, gjymtimin gjenital femëror, përndjekjen dhe ngacmimin seksual. Megjithatë, ky rast tregoi se vetë korniza ligjore nuk është e mjaftueshme pa zbatim efektiv, protokolle të përshtatshme dhe llogaridhënie institucionale.

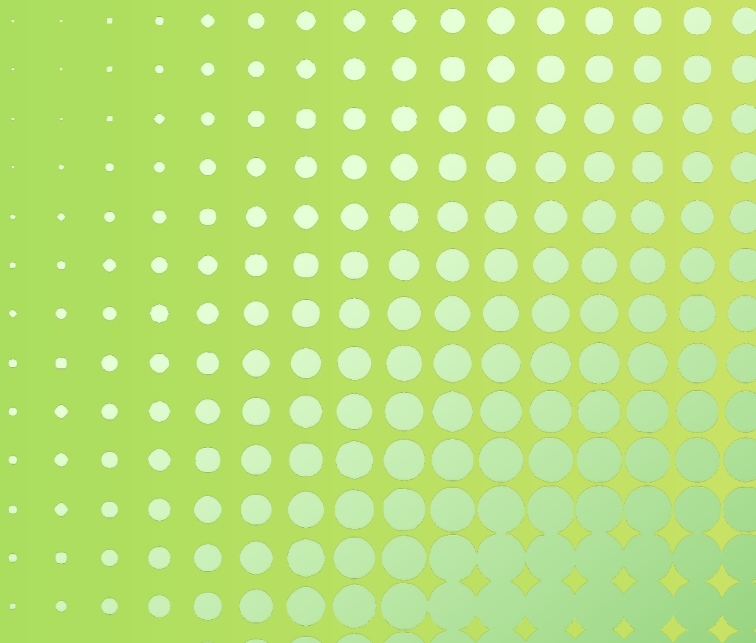
SITUATA ME GJUHËN E URREJTJES – RAPORT MUJOR PËR MUAJIN SHTATOR 2025

Gjatë muajit shtator 2025, në platformën ueb www.govornaomraza.mk u regjistruan gjithsej 61 raste, nga të cilat 27 (32%) ishin të bazuara në përkatësi etnike dhe 20 raste (24%) në bazë të origjinës kombëtare dhe 19 raste (23%) në bazë të përkatësisë politike, 5 raste për shkak të origjinës sociale (6%) dhe 4 (4%) raste secila të bazuara në racë dhe ngjyrë të lëkurës, 3 (4%) raste për shkak të orientimit seksual dhe identitetit gjinor dhe 3 raste (4%) për shkak të seksit dhe gjinisë, të cilat përmbajnë elemente të gjuhës së urrejtjes, nxitjes dhe thirrjes për diskriminim dhe ngacmim.

PARAQITJE GRAFIKE E SITUATËS ME GJUHËN E URREJTJES NË MUAJIN SHTATOR 2025

- Gjuhe urrejtjeje për shkak të përkatësisë etnike
- Gjuhe urrejtjeje për shkak të orientimit seksual dhe identitetit gjinor
- Gjuhe urrejtjeje për shkak të përkatësisë politike
- Gjuhe urrejtjeje për shkak të përkatësisë kombëtare
- Gjuhe urrejtjeje për shkak të seksit dhe gjinisë
- Gjuhe urrejtjeje për shkak të fesë dhe bindjeve fetare
- Gjuhe urrejtjeje për shkak të origjinës sociale
- Gjuhe urrejtjeje për shkak të racës/ngjyrës së lëkurës
- Gjuhe urrejtjeje bazuar në gjendjen shëndetësore

SITUATA ME GJUHËN E URREJTJES – RAPORT MUJOR PËR MUAJIN SHTATOR 2025

Gjatë muajit shtator, u vunë re gjuhë urrejtjeje dhe thirrje për dhunë bazuar në përkatësi etnike, kurse në fund të muajit, me fillimin e fushatave, kjo kulmoi me tubimin e BDI-së në Shkup, ku u shfaqën pamje nga lufta e vitit 2001 dhe u bënë brohoritje në emër të UÇK-së. Kjo nxiti më tej ndjenjat negative në mesin e popullsisë maqedonase, duke shkaktuar urrejtje dhe përçarje. U përdorën gjithashtu fyerje të tilla si "tradhtarë veriorë" dhe "patriotë".

Për më tepër, trendi që u vu re si për zgjedhjet parlamentare ashtu edhe për ato presidenciale në vitin 2024, bazuar në fyerje dhe nënçmime ndaj kandidatëve femra, po përsëritet edhe në këto zgjedhje lokale. Kandidatja për këshilltare e Qytetit të Shkupit, Luna Stefanovska, publikoi publikisht një video në të cilën deklaroi se ishte cak i gjuhës së urrejtjes me bazë gjinore. Gjuhë shqetësuese dhe nënçmime ndaj politikanëve femra u vunë re nga një gazetar i njohur, i cili në publik njihet për përhapjen e gjuhës së urrejtjes.

SITUATA ME GJUHËN E URREJTJES – RAPORT MUJOR PËR MUAJIN SHTATOR 2025

PËRFUNDIME

Gjuha e urrejtjes në bazë etnike - Gjatë muajit shtator, pati një rritje të gjuhës së urrejtjes dhe thirrjeve për dhunë kundër disa komuniteteve etnike, të theksuara nga fushata e BDI-së në Shkup, duke shfaqur pamje nga lufta e vitit 2001 dhe duke krijuar lidhje me UÇK-në. Kjo qasje rrit më tej ndjenjën e frikës dhe armiqësisë midis popullatës maqedonase dhe asaj shqiptare.

Polarizimi i shoqërisë - Fyerjet si “tradhtarë veriorë” dhe “patriotë” thellojnë polarizimin etnik dhe politik, duke krijuar një rrezik konflikti dhe mosbesimi në procesin politik.

Gjuha e urrejtjes në bazë gjinore - Trendi i fyerjeve dhe nënçmimeve ndaj kandidateve femra, i vërejtur në ciklet e mëparshme zgjedhore (2024), vazhdon edhe në zgjedhjet lokale të vitit 2025. Kandidatja Luna Stefanovska ishte bërë cak i gjuhës së urrejtjes në bazë gjinore, një fakt që tregon nevojën për mbrojtje shtesë për gratë në politikë.

SITUATA ME GJUHËN E URREJTJES – RAPORT MUJOR PËR MUAJIN SHTATOR 2025

REKOMANDIME

Reagimi publik dhe sanksionet - Partitë politike dhe institucionet përkatëse duhet të reagojnë dhe dënojnë publikisht fyerjet dhe thirrjet për dhunë dhe të sigurojnë masa të përshtatshme ligjore kundër shkelësve.

- Mbrojtja e politikanëve femra - Vendosi e mekanizmave për të mbrojtur dhe mbështetur gratë në politikë, duke përfshirë ofrimin e ndihmës juridike, sigurisë dhe mbrojtjes së medias.

SITUATA ME VEPRAT NGA URRJETJA – RAPORT MUJOR PËR MUAJIN SHTATOR 2025

Gjatë muajit shtator 2025, Komiteti i Helsinkit për të Drejtat e Njeriut regjistroi 2 incidente të mundshme me motiv të njëanshëm, për pjesën më të madhe të të cilave, në përputhje me tregues të tjerë (vendndodhja, metoda e kryerjes, përfshirja e të miturve dhe nxënësve të shkollave të mesme, etj.), ekziston një bindje e arsyeshme se ato janë kryer për shkak të përkatësisë etnike të viktimës, pra autorit të veprës penale. Konkretisht, bëhet fjalë për një incident të mundshëm bazuar në përkatësinë etnike dhe një incident ku viktimë ka statusin e emigrantit. Sipas llojit, të dy incidentet përmbajnë dhunë. Në një rast, të miturit shfaqen si viktimë ashtu edhe autorë të veprës.

Incidentet e mundshme përfshihen në raport sepse ato lidhen me situata ku, sipas treguesve të tjerë, ka arsye për të besuar se këto incidente janë të motivuara nga njëanshmëria/paragjykime. Këta tregues të njëanshmërisë përfshijnë: perceptimin e viktimës/dëshmitarit; komentet në vendngjarje; dallimin etnik midis viktimës dhe autorit të veprës; modelin/frekuencën e incidenteve të mëparshme; natyrën e dhunës; mungesën e motiveve të tjera; dhe vendndodhjen dhe kohën. Në mënyrë specifike, incidentet e mundshme përfshihen në këtë raport për shkak të informacionit të marrë në lidhje me vendndodhjen

SITUATA ME VEPRAT NGA URRJETJA – RAPORT MUJOR PËR MUAJIN SHTATOR 2025

(p.sh., lagje ose shkollë etnikisht e përzier, linjat e autobusëve të përdorura nga anëtarë të komuniteteve të ndryshme etnike, vendet ku kanë ndodhur vepra urrëjtjeje në të kaluarën), llojin (p.sh., një grup i madh të miturish që sulmojnë një ose më shumë viktime pa asnjë provokim, përleshje bandash, sulme ndaj autobusëve ose në stacionet e autobusëve), kohën (p.sh., pas përleshjeve të mëparshme si një formë hakmarrjeje, pas shkollës, gjatë ose pas një ndeshjeje sportive) dhe pronën e dëmtuar gjatë incidentit (p.sh., vendet e adhurimit fetar).

SITUATA ME VEPRAT NGA URRJETJA – RAPORT MUJOR PËR MUAJIN SHTATOR 2025

PËRFUNDIME DHE REKOMANDIME

Përfundime:

- 1.Pavarësisht numrit relativisht të vogël të rasteve, prania e incidenteve të dhunshme të motivuara nga përkatësia etnike dhe statusi i migrantit ose refugjatit tregon për ekzistimin e tensioneve të qëndrueshme shoqërore dhe një nivel të ulët tolerance ndaj "tjetërsisë".**
- 2.Përfshirja e të miturve si viktimë dhe autorë sugjeron që paragjykimet dhe qëndrimet diskriminuese transmetohen dhe riprodhohen edhe në grupmoshat më të hershme, më shpesh pa reagim institucional në kohë.**

Rekomandime

- Të zhvillohen programe dhe fushata edukative afatgjata për të rinjtë që promovojnë një kulturë paqeje, pranimi dhe solidariteti, në koordinim me shkollat dhe organizatat rinore..**
- Institucionet përgjegjëse për rendin dhe sigurinë publike duhet të krijojnë mekanizma më të mirë për identifikimin dhe regjistrimin e veprave me një motiv të mundshëm paragjykues, si dhe trajnim të vazhdueshëm të policisë dhe prokurorisë për trajtimin e veprave të urrejtjes.**

SITUATA ME INSTITUCIONET E MBYLLURA

Periudha: shtator 2025

Gjatë muajit shtator 2025, Komiteti i Helsinkit për të Drejtat e Njeriut, në kuadër të programit të ndihmës juridike falas, si dhe projektit "Forcimi i të drejtave të njeriut dhe shërbimeve për fëmijët dhe personat vulnerabël në rrezik në institucione të mbyllura", i financuar nga Bashkimi Evropian, ka ofruar:

- **Ndihmë juridike falas për tetë fëmijë në konflikt me ligjin;**
- **Ndihmë juridike falas në tre raste paraburgimi;**
- **Ndihmë juridike falas në tre raste që kanë të bëjnë me gjendjen shëndetësore të personave të dënuar;**
- **Pajisja e pavijonit të grave në Institucionin edukativo-korrektues në Tetovë;**
- **Shënimi i Ditës Botërore të Shëndetit Mjedisor (World Environmental Health Day);**
- **U organizua trajnim për personelin e VPD Tetovë për punë me gra**

2. Pasqyrë e shkurtër e shërbimeve të ofruara juridike

Ndihmë juridike falas

- **Rishikimi i legjislacionit dhe këshilla të ofruara juridike;**
- **Kërkesa të parashtruara te institucionet kompetente për qasje të lirë në informacion;**
- **Ofrimi i informacioneve juridike, këshillave dhe referimeve të klientëve.**

Aktivitetet projekti në IEK Tetovë - Vollkovi

- **Komiteti i Helsinkit për të Drejtat e Njeriut ka pajisur pavijonin e grave të Institucionit edukativo-korrektues në Tetovë, duke përfshirë mobilje, pajisje bazë, ambiente rekreative dhe burime të tjera të nevojshme për të përmirësuar kushtet dhe cilësinë e qëndrimit të personave të dënuar me masë edukative-korrektuese.**

SITUATA ME INSTITUCIONET E MBYLLURA

- Trajnim për punonjësit në Institucionin edukativo-korrektues në Tetovë: Trajnim i organizuar për stafin mbi punën me gratë - me qëllim zhvillimin e një qasjeje të ndjeshme ndaj gjinisë, mbrojtjen e dinjitetit dhe sigurisë, si dhe zbatimin e standardeve për trajtimin dhe mbështetjen e grave të akomoduara në institucion.

4. Përfundime dhe rekomandime

- Të vazhdohet me pajisjen dhe përditësimin e rregullt të burimeve dhe ambienteve rekreative në IEK Tetovë, me qëllim ruajtjen dhe përmirësimin e cilësisë së qëndrimit.
- Të vazhdohet me organizimin e punëtorive tematike dhe krijuese që inkurajojnë empatinë, besimin dhe përfshirjen shoqërore të fëmijët.
- Të ofrohen trajnime profesionale shtesë për stafin në IEK Tetovë me fokus në një qasje të ndjeshme ndaj gjinisë, mbrojtjen e fëmijëve, si dhe punën me gratë dhe grupet e cënueshme, me qëllim ruajtjen e një standardi të lartë profesional.

TË DHËNA STATISTIKORE PËR NJF PËR MUAJIN SHTATOR 2025

NJF	43	
NJD	/	
Gjithsej	43	
	Numri	Përqindja
Gjinia		
Meshkuj	26	61%
Femra	17	40%
Përkatësia etnike		
Maqedonë	32	74%
Shqiptarë	8	19%
Romë	3	7%
Të huaj		0%
Rajonet gjeografike		
Shkup	18	42%
Vardar	3	7%
Pollog	6	14%
Pellagoni	2	5%
Jugperndim	2	5%
Verilindje	2	5%
Lindje	3	7%
Juglindje	7	16%

TË DHËNA STATISTIKORE PËR NJF PËR MUAJIN SHTATOR 2025

Fusha juridike	Numri	Përqindja
E drejta pronësore	1	2%
Mbrojtja dhe sigurimi social	3	7%
Mbrojtja e fëmijëve	8	19%
Sigurimi pensional dhe	3	7%
Sigurimi shëndetësor dhe	5	12%
Marrëdhëniet e punës	5	12%
Dhuna me bazë gjinore dhe dhuna	3	7%
Çështje statusore	4	9%
Mbrojtja e të drejtave të njeriut	5	12%
Të tjera	6	14%

AKTIVITETE TË VEÇUARA

Në kuadër të projektit "Forcimi i të drejtave të njeriut dhe shërbimeve për fëmijët dhe personat vulnerabël në rrezik në institucione të mbyllura", i financuar nga Bashkimi Evropian, Komiteti i Helsinkit shënoi Ditën Botërore të Shëndetit Mjedisor (World Environmental Health Day), të shpallur nga Federata Ndërkombëtare e Shëndetit Mjedisor (IFEH).

Në bashkëpunim me edukatorin Vojo Ivanov dhe me mbështetjen e kompanisë Foja, e cila dhuroi fidane dhe gjelbërim, në Institutin edukativo-korrektues Tetovë u zbatuan aktivitete, në të cilat morën pjesë fëmijë dhe punonjës të institucionit. Aktivitetet kishin për qëllim rritjen e ndërgjegjësimit për rëndësinë e një mjedisi të shëndetshëm dhe të pastër, si dhe lidhjen e tij me shëndetin e njeriut.

Duke mbjellë fidane së bashku dhe duke e rregulluar hapësirën, pjesëmarrësit kontribuan simbolikisht në krijimin e një mjedisi më të bukur dhe më të shëndetshëm. Kjo iniciativë inkurajoi përgjegjësinë, punën në grup dhe kujdesin për natyrën, ndërkohë që krijoi një lidhje pozitive emocionale dhe ndjenjë përkatësie midis fëmijëve.

Ky aktivitet përforcoi gjithashtu komponentin edukativ të projektit, i cili inkurajon zhvillimin personal, empatinë dhe vlerat që lidhen me komunitetin dhe respektin për mjedisin.